

ก้าวที่สามแห่งการเรียนรู้ของปัญญาประทีป

ฉบับที่ ๕ /๒๕๕๔

แล้วก็ตามถึงช่วงเกือบโค้งสุดท้ายของเทอมนี้ อาทิตยหน้าเด็กๆก็จะได้ออกภาคสนามเรียนรู้โลกนอกกะลาไปพร้อมกับคุณครู และชุมชนที่จะไป แม้จะเรียนเรื่องเดียวกัน เวลาเดียวกัน ก็ไม่มีคำว่า “เท่ากัน”แน่นอนในเรื่องของการเรียนรู้ “การเรียนรู้คืออะไร” “การเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร” และ “เราแต่ละคนเรียนรู้ต่างกันอย่างไร” เป็นคำถามที่หลายคนยังไม่เคยถามตัวเราเองก่อนที่จะเรียนรู้สิ่งอื่นใด

สำหรับครูแจ๊ค การเรียนรู้ คือ การที่เรากล้าเผชิญกับสิ่งที่เราไม่รู้ หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตของตนเองและของสังคมที่เราเกี่ยวข้องโยงใย ตั้งใจสังเกต สืบค้นหาเหตุ ที่มาของสิ่งนั้น และคิดหาวิธีการ ทดลองทำ จดจ่อมุ่งมั่นอยู่กับมัน เพื่อค้นหาคำตอบหรือทางแห่งการแก้ไขปัญหานั้นๆ เพื่อพัฒนาชีวิตของตนเองและเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น หรือสังคมสิ่งแวดล้อม แล้วท่านผู้ปกครองให้ความหมายคำว่า “การเรียนรู้” อย่างไรบ้างคะ

ทุกท่านคงรู้จักคำว่า “องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)” กันดีอยู่แล้ว Peter M. Senge จากหนังสือ The fifth discipline : The art and practice of learning organization ได้ให้นิยามว่า **องค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ**

- ที่ที่บุคลากรได้ขยายความสามารถอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างผลลัพธ์ที่ปรารถนา
- ที่ซึ่งใส่ใจและให้ความสำคัญกับแบบแผนทางความคิดใหม่ๆและการพัฒนาต่อยอดทางความคิด
- ที่ซึ่งแรงบันดาลใจเป็นอิสระ
- ที่ซึ่งบุคลากรมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและรู้ที่จะเรียนรู้ร่วมกันต่อเนื่องอย่างไร

(ข้อมูลจากเว็บไซต์ของ สำนักงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ)

จากนโยบายของโรงเรียนตามหลักพระพุทธศาสนา ที่ให้ความสำคัญว่า “ชีวิตคือการศึกษ-การศึกษาคือชีวิต” เรื่องของ “LO” ที่องค์กรระดับโลกส่วนใหญ่ให้ความสำคัญนั้น จึงเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับเป้าหมายของปัญญาประทีป วันนี้ครูแจ๊คอยากจะชวนพวกเราทบทวนความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของปัญญาประทีปร่วมกันผ่านพื้นที่บนหน้ากระดาษนี้

ก่อนอื่นอยากชวนให้ทบทวนตนเองกันว่าตั้งแต่วันแรกที่เราแต่ละคนก้าวเท้าเข้าสู่รั้วปัญญาประทีป ชีวิตของเรามีการเปลี่ยนแปลงใดใดที่เกิดขึ้นบ้าง สิ่งใดเกิดจากปัจจัยภายนอกคือผู้อื่น สิ่งใดเกิดจากความเปลี่ยนแปลงของโลก ด้านในของตัวเราเอง สำหรับครูแจ๊ด ปีที่ผ่านมากับปีนี้ โลกภายในของตัวเองเปลี่ยนแปลงและ “เล่นสนุก” อยู่เสมอ กิเลสหนาน้ำปลาหวานเวียนปรากฏขึ้นจนรู้สึกได้ว่า “นี่เธอ ไม่เหนื่อยกันบ้างหรือไร” “แต่ฉันเหนื่อยแล้วนะ” การเรียนรู้ของครูแจ๊ดจะช้าหรือเร็วไม่รู้ เพราะไม่รู้จะวัดอย่างไรดี การเปรียบเทียบกับผู้อื่นก็ไม่ใช่คำตอบหรือวิธีการที่เคยชิน จึงแอบสรุปการเรียนรู้ของตนเอง จากหลังๆง่ายๆว่า ไม่ว่าจะกำลังทุกข์ หรือสุข เรารู้ตัวหรือไม่ เราพยายามหาเหตุ ปัจจัยที่ทำให้ทุกข์หรือ สุขนั้นหรือไม่ ใช่ตัวจริงหรือไม่ เพราะบางครั้งเราอาจหลงโทษผู้อื่นว่าเป็น “ตัวการ” ที่ทำให้เราทุกข์ หรือแม้กระทั่งสุข เช่นสุขจากการกินขนม ก็คิดว่าต้องมีขนมนั้นจึงสุข และคิดว่าที่สุขจากการกินขนมนั้น คือสุข งงไหมคะ

จากการหาเหตุ ที่มาของความสุข ความทุกข์ที่เกิดขึ้นแล้ว เราก็จะพยายามหาวิธีการแก้ไขปัญหา ซึ่งบางครั้งก็ “เกาที่คัน” แต่บางครั้งยอมรับว่า “เกาผิดที่” อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นปัญหาอะไรก็ตามที่เกิดขึ้นในชีวิต สรุปได้แน่นอนเรื่องหนึ่งว่า เพื่อนแท้ที่พาครูแจ๊ดรอด และพบทางออกได้เสมอ คือ “สติ” กับ “ปัญญา” ค่ะ เพียงแต่จะทำเช่นไรให้ เพื่อนแท้ทั้ง ๒ อยู่คู่กับครูแจ๊ดได้ตลอด นีลี ไม่ง่าย ไม่ง่ายเลย

นอกจากตัวเองแล้ว ที่ผ่านมากครูแจ๊ด “รู้สึก” ถึง “ความเคลื่อนไหว” ของเพื่อนครู เพื่อนผู้ปกครอง และเพื่อนเด็ก ๆ ที่เราต่างก็เป็น “เพื่อนนักเรียน” กันทั้งนั้น แต่ละคนก็เคลื่อนไหวเปลี่ยนไปในทิศทางที่ตนเลือก

เริ่มจากเพื่อนครูในทอมนี้ แม้จะยังใหม่ต่อกันด้านความสัมพันธ์ แต่ต่างก็หันมองไปที่ “ทิศทางแห่งการพัฒนาร่างกายและเด็ก” เหมือนกัน จึงเดินหน้าเคลื่อนไหวสู่การทำงานเป็นทีมมากขึ้นทุกวันๆ มีปัญหาใดเกิดขึ้นกับใคร เพื่อนครูก็รวมพลังช่วยกันคิดช่วยกันแก้ไขและเรียนรู้ไปด้วยกัน มีการอบรมเกิดขึ้นเมื่อไร แม้จะเป็นวันหยุด เพื่อนครูก็ไม่ถอยสักก้าว ยังคงคล้องคอก้าวกันไปอย่างมั่นคง และต้อนรับเพื่อนครูใหม่มาร่วมขบวนไปกันด้วยยิ้มแห่งมิตรภาพ สุกร์ เสาร์และอาทิตย์นี้ เราจะได้เคลื่อนไหวการเรียนรู้เรื่องจิตวิทยาแนวพุทธ จากปรมาจารย์ ดร. โสริช โพธิแก้ว ซึ่งจะมาพาพวกเราเรียนรู้การบำบัดดูแลใจของตนเอง เพื่อความเข้มแข็งมากขึ้นในการช่วยเหลือดูแลเพื่อนนักเรียน กลุ่มเด็กและผู้ปกครองของเรา

ส่วนเพื่อนเด็กนั้นเป็นอย่างไรเล่า เสาร์-อาทิตย์ที่อยู่กันมาหลายสัปดาห์ก็ไม่ได้หยุดการเรียนรู้ เพราะได้รับความเมตตาจากทีมงานนิตยสาร ค.คนเข้ามาพาเรียนรู้การทำงานด้านงานเขียน งานศิลปะ งานบันทึก ที่สำคัญ เรื่องความคิด แม้เพื่อนเด็กของเราจะท้อแท้และรู้สึกเหน็ดเหนื่อยเพียงใด แต่ “หยาดเหงื่อที่นั่นแหละคือน้ำมนต์” ที่จะดลให้เด็กๆเรียนรู้ ก้าวหน้าพัฒนาขึ้นโดยไม่ต้องพึ่ง “ของขลัง” อื่นใด นอกจากทักษะเฉพาะทางที่ได้รับ

การถ่ายทอดวิทยายุทธ์จากมืออาชีพแบบพี่ที่วีรบุรพาโดยตรง ครูเองก็พยายามข่มใจปล่อยให้เหงื่อไหลทำหน้าที่ตอบคำถามเด็กๆ ว่า “ทำไมหนูต้องเรียนในวันหยุด” “ทำไมไม่มีเวลาส่วนตัว” เวลาที่ครูจัดให้เรียนรู้นั้นนั่นแหละเป็นเวลาส่วนตัวที่ใครผู้ใครได้ ใครเอาชนะกิเลสของตัวเองได้ ใครคนนั้นก็เรียนรู้อะไรและปฏิบัติกับชัยชนะกิเลสของตนเอง

ส่วนเพื่อนพี่บ้าน้ำอาผู้ปกครองทุกท่าน คุณครูทราบว่าทุกท่านคงเหน็ดเหนื่อยไม่แพ้กัน ในการพยายามฝึกฝนเรียนรู้พัฒนาตน เป็นบูรพาจารย์ผู้แสดงโลกด้านต่างๆ ให้กับลูก ช่วงปิดท้ายของเทอมนี้ ทางโรงเรียนก็ได้จัดห้องเรียนพิเศษให้กับท่านเข้ามาเช็คชื่อเข้าเรียนโดยพร้อมเพรียงไปกับเพื่อนครูและเด็ก ในงาน “ตื่นรู้” วันเสาร์ที่ ๒๔ กันยายน และ งาน “ปล่อยของ (ดี)” วันอาทิตย์ที่ ๒๕ กันยายน ตามรายละเอียดที่ทางครูนกได้ส่งให้กับท่านแล้ว อีกโอกาสอันดีที่ “เพื่อนนักเรียน” ทุกคนพลาดไม่ได้ ท่านผู้ปกครองท่านใดสนใจอาสาช่วยจัดงาน “ตื่นรู้” เพื่อยังประโยชน์ให้เกิดขึ้นในสังคม กรุณาติดต่อ ครูนก หรือครูแจ๊ดได้ตั้งแต่วันนี้ค่ะ

โรงเรียนของเรากำลังถูกขับเคลื่อนไปในทิศทางของการเรียนรู้ด้วยพลังของเราทั้งสามฝ่าย คือ เด็ก ครู และผู้ปกครอง เป็น “องค์กรแห่งการเรียนรู้พุทธปัญญา” ซึ่งหากขาดความสมดุลย์ของฝ่ายใดไป สามเหลี่ยมทรงพลังพอนี้คงไม่มีกำลังภายในพอที่จะยืนหยัดกับพลังกระแสมืดจากภายนอกให้ **ชอบ ไม่ชอบ อยาก ไม่อยาก เบื่อ เหนื่อย เซ็ง เกลียด รัก**

.....จะทุกข์หรือสุข จะถอยหรือสู้
.....เราเป็นผู้กำหนดชีวิตของเราเอง นี่คือการเชื่อของพวกเรา มิใช่หรือ

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ครูแจ๊ด